

Sažeci projekata odobrenih u okviru 3. roka Otvorenog poziva programa suradnje Interreg V-A Slovenija - Hrvatska za razdoblje 2014 – 2020

Navedeni projekti odobreni su na Odboru za praćenje Interreg V-A Slovenija – Hrvatska , ali za njih još nisu potpisani Ugovori o sufinanciranju iz sredstava EFRR-a.

Sažetke projekata su pripremili prijavitelji u okviru dostavljenih projektnih prijava.

Prioritetna os 2 Očuvanje i održivo korištenje prirodnih i kulturnih resursa

Akronim projekta: RIDE&BIKE II (744.151,66 EUR EFRR)

Vodeći partner: Zagorska razvojna agencija d.o.o. za promicanje regionalnog razvoja

Projektni partneri: Turistička zajednica Krapinsko-zagorske županije, Turistička zajednica "Savsko-sutlanska dolina i brigi" , Razvojna agencija Kozjansko , Razvojna agencija Sotla, Javni zavod za kulturo, šport, turizam in mladinske dejavnosti Sevnica

Zajednička suradnja na projektu slične tematike (OP SI-HR 2007-2013:RIDE&BIKE), partnerima je stvorila viziju o pametnoj integraciji prirodne i kulturne baštine, posebice onih disperziranih elemenata baštine (npr. ruševine dvoraca, van ustaljenih turist. ruta), a opet vrijednih za upoznavanje te načina putovanja turista i posjetitelja do istih (na biciklima i jašuci konje). Detektirani novi ZAJEDNIČKI IZAZOVI odnose se na nedovoljnu povezanost prirodne i kulturne baštine i aktivnog turizma te nepovezanost ponuditelja sa ponudom kulturne i prirodne baštine. Stoga, glavni cilj projekta RIDE&BIKE II je razvoj selektivnih turist.proizv. temeljenih na interpretaciji prirodne i kulturne baštine kroz uspostavu sustavnog upravljanja razvojem održivog aktivnog turizma. Ključan rezultat projekta predstavlja doprinos povećanju broja posjetitelja u prekogr. destinaciji (za 3600 posjetitelja), a direktni ishodi projekta su: 1. organizirana prekogr. ponuda kroz definirana 2 turist. prekogranična proizvoda temeljena na pametnoj integraciji zaštićene prirodne (NATURA 2000, drugi oblici zaštite prirode) i kulturne (dvorci i kurije, muzeji, stare jezgre mjesta-registrirana baština) baštine; 2. razvijeni „RIDE&BIKE“ standardi s 10 standard.objekata turist. usluga (ugostitelj., smještaj...); 3. razvijena svijest ključnih dionika o važnosti i mogućnostima turist. valorizacije prirodne i kulturne baštine te njihove pametne integracije s ponudom aktivnog turizma. Prekogranični PRISTUP projekta nužan je zbog cjelovitosti specijalizirane turist.ponude koju ova jedinstvena destinacija može ponuditi, a planirani pristup usmjeren je na optimalno korištenje okolišnih resursa uz poštivanje društveno-kulturne autentičnosti destinacije te stvaranje gospodar. dugoročno održivih aktivnosti. Inovativnost projekta očituje se u unapređenju zajedničke prekogr. destinacije: izradit će se prekogranični specijalizirani turist. proizvodi, zajednički destinacijski standard te provesti cjelovita inovativna promocija.

Akronim projekta: INSPIRACIJA (1.277.550,00 EUR EFRR)

Vodeći partner: Občina Trbovlje

Projektni partneri: Razvojno informacijski center Slovenska Bistrica, Labin Art Express XXI, Riječka razvojna agencija Porin d.o.o., Muze d.o.o. za savjetovanje i upravljanje u kulturi i turizmu, Naj Tura d.o.o., Turistička zajednica Grada Labina

Zajednički tematski prekogranični izazov predstavlja potreba za revitalizacijom gradova industrijske baštine i njihovoj aktivaciji putem održivog turizma. Središta napuštenih rudarskih i tvorničkih gradova u Trbovljama, Labinu, u Rijeci i u Slovenskoj Bistrici predstavljaju tužnu sliku napuštenih objekata koji propadaju. Istovremeno su bogata s unikatnom industrijskom kulturnom baštinom – napuštenim rudničkim rovovima, dimnjacima, nekadašnjim domovima rudara, ostancima za ona vremena inovativnih tvornica i radionica te raznolikim kulturnim događanjima. Unatoč tome, gradovi se suočavaju s negativnom slikom, odljevom mozgova, visokom nezaposlenošću i posve raspršenom ponudom za posjetitelje.

Cilj projekta je revitalizirati industrijske dijelove koji propadaju i koji će oživljavanjem jedinstvene industrijske baštine postati privlačniji kako za stanovnike tako i za posjetitelje. Zajedničku povijest područja ćemo na središnjim područjima baštine predstaviti **putem privlačne interpretacije u suvremenim informacijskim centrima.** Sadržaje ćemo ponuditi **posjetiteljima s cjelovitim proizvodom održivog kulturnog turizma INSPIRACIJA,** koji će povezati četiri revitalizirana područja baštine pod zajedničkom robnom markom i uspostaviti: zajedničko prekogranično kružnu turu od pilana i mlinova Pohorja preko rudnika Trbovlje i Labina do riječkog pristaništa; cjelovite programe za različite ciljne skupine i **jedinstveni doživljaji industrijske kulture:** bijeg iz rudnika/tvornice, zajednički festival i bijenale industrijske baštine.

Zajednički prekogranični pristup je inovativan jer ćemo lokalno znanje povezati i nadograditi s vrhunskom strukom, što će omogućiti **prezentaciju i doživljavanje industrijske baštine na održiv način** na temelju lokalnih izvora. **Lokalni turistički ponuđači i poduzetnici će usavršiti svoja znanja te se prekogranično povezati** u jedinstveni kulturno-turistički proizvod. Time je osiguran **zajednički nastup na međunarodnom tržištu** koji će temeljiti na interaktivnim medijima, uključivanju posjetitelja i digitalnoj prezentaciji.

Akronim projekta: MITSKI PARK (633.292,50 EUR EFRR)

Vodeći partner: Općina Hrpelje-Kozina

Projektni partneri: Općina Mošćenička Draga, Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Visokoškolsko središće Sežana, Univerza na Primorskem/Universita' del Litorale, Turistička Zajednica Općine Mošćenička Draga, Arhej d.o.o., arheološke raziskave in druge intelektualne storitve

Projekt se bavi zajedničkim izazovom očuvanja i valorizacije materijalne i nematerijalne kulturne baštine koja je trenutno nedovoljno iskorištena. Ovo je zajednički izazov za cijelo programsko područje. Glavni cilj projekta je aktivno očuvanje i valoriziranje kulturne baštine mitskog krajolika u svjetlu održivog turizma na području općina Mošćenička Draga i Hrpelje-Kozina. Posjetitelji Prekograničnog mitskog parka (PMP) će dobiti jedinstven doživljaj koji će obogatiti atraktivnost destinacije, te time i povećati broj posjeta.

Glavni ishodi projekta su: Turistički posjeti novoj prekograničnoj turističkoj destinaciji (5000); Poduzeće koje će pružiti interpretacijsko znanje i razviti animacijski program PMP (1); Turistički proizvodi za održivo korištenje baštine mitskih tradicija (2); Osobe koje će biti osposobljene o temama PMP (131); Investicije manjeg opsega u infrastrukturu za uređenje centra za posjetitelje na području OHK in OMD (2). Korist od glavnih ishoda imat će ciljane skupine (General Public - turisti/posjetitelji, uglavnom djeca, MSP, lokalne i regionalne vlasti, interesne grupe, neprofitne organizacije i druge ustanove).

Inovativni pristup predviđa stvaranje novih turističkih prekograničnih proizvoda koji kombiniraju novi PMP s nizom proizvoda i usluga u smislu gospodarskog razvoja i razvoja održivog turizma. Park će dobiti jedinstven izgled i na svakoj lokaciji će se posjetiteljima virtualno prikazati druga lokacija (dio prekograničnog parka koji se nalazi u drugoj zemlji), kako bih ih se privuklo da obiđu čitav park. Umjesto klasičnih tabela za označavanje, koristit će se kamene oznake (putokaze) koji ne onečišćuju okoliš.

Prekogranične turističke proizvode je moguće stvoriti i uspješno promovirati aktivnim sudjelovanjem svih uključenih dionika iz obje države. Oživljavanje baštine i povezivanje baštine u turističke proizvode s bogatom ponudom je moguće samo s uspostavom prekogranične turističke destinacije-Prekograničnog mitskog parka.

Akronim projekta: CARNIVORA DINARICA (1.983.897,98 EUR EFRR)

Vodeći partner: Univerza v Ljubljani

Projektni partneri: Zavod za gozdove Slovenije, Občina Pivka, Javna ustanova Nacionalni park Risnjak, Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet, WWF Adria - Udruga za zaštitu prirode i očuvanje biološke raznolikosti, Grad Vrbovsko, Primorsko-goranska županija

Carnivora Dinarica NAMIJENjena je poboljšanju stanja očuvanosti velikih zvijeri (VZ=ris, vuk i medvjed) na područjima Natura 2000 Javorniki-Snežnik, Notranjski trikotnik, Gorski kotar i Sjeverna Lika. Radi se o jedinstvenom zaključenom prekograničnom šumskom području u Srednjoj Europi, gdje na istom području migrira još oko 20 risova, 50 vukova i 600 medvjeda. Očuvanje njihove dugoročne prisutnosti značajno je za biološku raznolikost i ekosustav prekograničnog područja SI-HR, stoga se projekt usredotočuje na tri zajednička IZAZOVA: i) konkretizacija strategija i uklanjanja nedostataka u prekograničnom upravljanju velikim zvijerima; ii) smanjenje rizika koji ugrožavaju zvijeri, posebno rastućeg pritiska ljudi (promet, štete u poljoprivredi i fragmentacija staništa) te iii) (ne)razumijevanje uloga zvijeri u ekosustavu.

Carnivora Dinarica u usporedbi s prethodnim projektima prva razmatra tematiku sustavno i cjelovito, sukladno nacionalnim i EU politikama s naglaskom na prijenos znanja od istraživačkih partnera u lokalnu praksu. Mjere će osiguravati prenosivost i održivost nakon završetka projekta.

PROJEKT ĆE:

- **POBOLJŠATI PREKOGRANIČNO UPRAVLJANJE ZVIJERIMA** harmonizacijom mjera za vuka i risa, boljim poznavanjem opasnosti 'povezanosti' staništa, usluga ekosustava i većim sudjelovanjem institucija iz obje države;
- **SMANJITI RIZIKE KOJI UGROŽAVAJU VELIKE ZVIJERI** s 10 demonstracijskih aktivnosti kao što su farma dobre prakse, ograde za sprečavanje šteta, pastirski psi, aktivna signalizacija za prometnice, ograda za risje mladunce siročad, kante zaštićene od medvjeda, mjere za usmjeravanje posjeta na područjima NP Risnjak, Snežnik i na djelu Kupe te osnivanje centra za usmjeravanje i podizanje svijesti o velikim zvijerima u Pivki;
- **JAČATI SPOSOBNOSTI, EDUKACIJU I SVIJEST O VAŽNOSTI I NAČINIMA SUŽIVOTA ČOVJEKA I VELIKIH ZVIJERI** kroz osposobljavanje 280 nacionalnih i lokalnih dionika i stanovnika u konfliktnim područjima.

Akronim projekta: KULTURA (1.118.806,54 EUR EFRR)

Vodeći partner: Grad Jastrebarsko

Projektne partneri: Turistička zajednica grada Jastrebarskog, Občina Črnomelj, Razvojno informacijski center Bela krajina, Univerza v Ljubljani, Libertas međunarodno sveučilište

Uz SLO-HR granicu više je od 50 manjih povijesnih gradova, koje karakterizira bogata kulturna baština. Baština na tom području čini još jedini neiskorišteni potencijal za oživljavanje umirućih trgova i ulica. Takvi su također ČRNOMELJ i JASTREBARSKO. Poznajemo li ih? Vjerojatno ne iako se pored njih vozimo prema Jadranu, iako su od glavnih gradova udaljeni manje od sat vremena vožnje. Stoga je naš IZAZOV baštinu i turističke trendove iskoristiti za veću posjećenost manje razvijenog prekograničnog područja. PREKOGRANIČNOST vidimo kao važnu PRILIKU, da se mali gradovi uz granicu predstave i postave uz bok Zagrebu, Ljubljani, Piranu, Rovinju.

CILJ projekta je aktiviranje neprepoznatljive i obnova propadajuće kulturne baštine za održivi turistički proboj malih gradova uz granicu. U tu ćemo svrhu u Jaski i Črnomlju razviti i testirati novi prekogranični turistički proizvod nazvan kulTura, a nakon toga i potaknuti njegovo širenje na ostale turistički nerazvijene gradove uz granicu. KulTura će biti jednostavna, drugačija i lagana. Biti će 'cool' tura po skrivenoj kulturnoj baštini gradova, podržana s prekograničnom digitalnom karticom i oblikovana po mjeri posjetitelja, prije svega osobama sa invaliditetom. KulTura će predstaviti povijest malih gradova, povezati lokalnu ponudu, šetnju i doživljaj okusa u paketu, ali će i omogućiti žive susrete sa povjesnim likovima na ulicama, trgovima i parkovima malih gradova. U Jaski će u isto vrijeme biti uređen centar za posjetitelje i paviljon kao glavna atrakcija kulTure. U Črnomelju će put kulTure biti 'popločen' preko obnovljenih povijesnih ulica u gradskom središtu.

Sve to ćemo doseći održivim, uključujućim, pametnim pristupom. Neprepoznatljivost malih gradova možemo prevladati samo inovativnošću, stoga različitost uводимo u sve elemente proizvoda, od detalja obnove do oživljavanja velikih priča malih ljudi. KulTura je zamišljena kao razvojni model, a prekogranična kartica kao alat za daljnje širenje i promociju svih malih povijesnih gradova duž granice.

Akronim projekta: PREHISTORY ADVENTURE (612.246,44 EUR EFRR)

Vodeći partner: Općina Donja Voća

Projektni partneri: Občina Zreče, Muzej Turopolja, Občina Radenci, Arheološki muzej u Zagrebu, Univerza v Ljubljani (Filozofska fakulteta)

Prapovijesna baština programskog područja, nije u potpunosti predstavljena u obliku atraktivnog sadržaja i ne upravlja se na održiv način. Arheolozi upozoravaju na dva nedostatka: nedostatak inovativnih pristupa turističke interpretacije arheološke baštine u prirodi i zanemarivanja pojedinih nalazišta. Postoje klasične izložbe, slabe informacije o arheološkim parkovima i slaba promocija ruta. Pojedina nalazišta ne tumače se u smislu turističkog sadržaja. Na taj izazov odgovara OPĆI CILJ projekta, koji je ujedno i zajednički izazov - kako na poučni i istraživački način povezati tijek prapovijesti od starog kamenog do željeznog doba, procijeniti i naglasiti važnost pojedinačnih nalazišta i pokazati život pračovjeka u različitim razdobljima kako je živio, način oblačenja, jela, rada i kakve su bile njegove navike.

Očekivana PROMJENA biti će novi zanimljiv sadržaj bez štetnih utjecaja na zaštićenu jezgru baštine. Projekt će s pomoćju moderne IKT tehnologije na području proširene stvarnosti (Augmented Reality), povezati i aktivirati prapovijesni potencijal u 5 različitim regija programskog područja i ciljnim skupinama pružiti nezaboravan uvid u najudaljenije razdoblje ljudske povijesti.

KORISTI će imati gospodarski sektor turizma i lokalno stanovništvo (ekonomska aktivacija), turisti i druga zainteresirana javnost (cjeloživotno učenje i stjecanje novih kompetencija). Kompleksnost područja i raznolikost arheoloških prapovijesnih otkrića zahtjeva PRIJEKOPOTREBNU PREKOGRANIČNU SURADNJU stručnjaka koji će sinergijsko stvarati nove metodološke pristupe te pružiti sveobuhvatnu interpretaciju prapovijesnih činjenica i širenje događaja na pristupne točke zaštićene baštine kroz razne INOVATIVNE elemente iskustva (1 proširena stvarnost aplikacija, 1 info virtualni kiosk, 1 prapovijesno polje učenja, 5 interaktivnih pametnih info tabli, 86 organiziranih događaja i radionica, itd.).

Akronim projekta: NATURE&WILDLIFE (835.290,12 EUR EFRR)

Vodeći partner: RRA Zeleni kras, d.o.o.

Projektne partneri: Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka, Javni zavod za kulturo, turizem in medgeneracijsko sodelovanje Snežnik, Jezerski hram, Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, Cerknica, Javna ustanova Nacionalni park Risnjak, Lokalna razvojna agencija PINS d.o.o., Riječka razvojna agencija PORIN d.o.o.

Projekt će na prekograničnom području Dinarskog krša razviti turistički proizvod doživljaja prirode i divljih životinja. Područje predstavlja opsežan zatvoren šumski masiv na obje strane granice, dio sjevernih Dinarida. Riječ je o jedinom području u Europi gdje su još očuvane sve tri vrste velikih zvijeri (medvjed, ris, vuk). To predstavlja važnu prirodoslovnu i marketinšku prednost koju možemo učinkovito iskoristiti konkretnim projektom prekogranične suradnje. U njemu sudjeluju tri zaštićena područja (Risnjak, Jezera Pivke koja presušuju, Zeleni vir), koji nude iznimnu prirodnu baštinu vezano uz šumski predio i karakteristične krške fenomene, kao i znanje o zaštiti prirode kao bogat izvor za oblikovanje privlačnog održivog turističkog proizvoda. Strane posjetitelje, koji traže specifične zelene proizvode, pozicioniranjem teritorijalno šireg, ali tematski nišnog proizvoda te zajedničkim tržišnim djelovanjem lakše ćemo usmjeriti iz turističkih središta u zaleđe. Projekt će tako doprinijeti poboljšanju uvjeta za pametan rast, što je jedan od ključnih zajedničkih izazova programskog područja.

Glavni zajednički cilj projekata je aktivno očuvanje zajedničke prirodne baštine projektnog područja kroz održivi turizam, kojeg ćemo poticati s poboljšanim statusom uključenih baštinskih područja, povećanjem atraktivnosti sadržaja, poticanjem zelene ekonomije te podizanjem svijesti i znanja lokalnih MSP-ja i stanovništva. Glavni ishodi projekata biće novi prekogranični zeleni proizvodi/programi, povećanje broja osoba sa pojačanim kapacitetama i potican posjet područij i točaka prirodne baštine.

Udružit će se partnerski pristup kojim će se povezati kompetencije razvojnih organizacija i upravitelja parkova, u uređenju infrastrukture za posjetitelje primijenit će se znanja i iskustva različitih stručnjaka pa će se tako bolje ostvarivati pristup aktivnom očuvanju prirode. U razvoj proizvoda implementirat ćemo ideje i vještine lokalnih dionika te ciljano poticati zanimanje posjetitelja. Projekt će pripomoći većoj prepoznatljivosti PP, poboljšati zelenu infrastrukturu u parkovima, doprinijeti boljem pozicioniranju obje regije kao zelenih destinacija i tako povećati broj turista. Konkretno koristi imat će uključene ciljne skupine, i to: interpretacija baštine (lovci, vodiči, ponuđači); poslovna povezanost ponuđača turističkih usluga te veća gospodarska korist.

Akronim projekta: MINE TOUR (972.929,08 EUR EFRR)

Vodeći partner: GRAD LABIN

Projektni partneri: Občina Litija, Razvojni center Srca Slovenije, d.o.o., Zavod za gradbeništvo Slovenije, TURISTIČKA ZAJEDNICA ISTARSKÉ ŽUPANIJE, LABIN ART EXPRESS XXI, TURISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE

MINE TOUR se bavi izazovom neiskorištenog turističkog potencijala rudarske baštine na rubnim područjima PA i to prirodnog spomenika rudnika Sitarjevec u Litiji te kulturnog spomenika (Šoht) u Labinu koji su u lošem stanju, a nedostaje i prekogranična promocija, suradnja među akterima na nacionalnoj i prekograničnoj razini. Potrebno je unaprijediti znanje turističkih dionika o načelima održivog turizma te bolje upravljanje baštinom. Cilj je projekta aktivno očuvanje rudarske baštine kroz razvoj novih održivih prekograničnih turističkih proizvoda. Promjena će se odraziti u poboljšanom pristupu i prepoznatljivosti rudnika u svrhu boljeg doživljaja baštine, povećanju posjeta te povećanoj privlačnosti spomenika. Bit će valorizirani sadržajima koji nude bogat doživljaj, a ujedno će se osigurati očuvanje spomenika za buduće generacije. Neposredni su učinci povezani s rudarskom baštinom prekogranični održivi turistički proizvodi; posjete rudarskim spomenicima; dionici održivog turizma uključeni u osposobljavanje te investicije manjeg opsega za očuvanje rudarske baštine. Korist će imati turisti zbog bogatog doživljaja; povećana atraktivnost zaleđa, razvoj poduzetništva i povoljne prilike za zapošljavanje lokalnog stanovništva; turistički će dionici dobiti nove kompetencije. Pristupom odozdo prema gore projekt će povezivati spomenike, javne i privatne turističke dionike, lokalna gospodarstva i lokalne zajednice, što ih povezuje zajednička rudarska prošlost, u jedinstveni turistički proizvod. Ovime ćemo ojačati održivi turizam kao pokretačku silu razvoja PA. Prekogranični je pristup potreban kako bi se standardiziralo očuvanje resursa. Prekograničnim marketingom i promocijom ostvarit ćemo veći broj posjetitelja rudarske baštine koja će biti ujedinjena u novi turistički proizvod. Izradit će se novi: plan upravljanja posjetiteljima, prekogranični marketinški model, edukacijski program i turistički vodič za promociju rudarske baštine.

Akronim projekta: IN CULTURA VERITAS (852.819,44 EUR EFRR)

Vodeći partner: Zagrebačka županija

Projektni partneri: Udruga hrvatskih putničkih agencija, Muzejski dokumentacijski centar, Razvojna agencija Sotla, OBČINA ŠMARJE PRI JELŠAH, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

Glavni cilj projekta je doprinijeti atraktivnosti, posjećenosti i zaštiti kulturne baštine područja i povećanja gospodarske aktivnosti proizvođača područja kroz razvoj nove održive prekogranične turističke destinacije, jačanjem kapaciteta lokalnih dionika i sveobuhvatnom promocijom. Zagrebačka županija i Subregija Obsotelje i Kozjansko područja su s bogatom kulturnom baštinom, enološkom tradicijom i vinskim cestama. Ipak, lokaliteti baštine nedovoljno su posjećeni te ne generiraju dovoljno prihoda što vodi padu gospodarske aktivnosti i zaposlenosti te gubitku lokalnog identiteta i propadanju vrijednih spomenika kulturne baštine. Glavni razlog tome je nepovezanost ponude i nedostatak suradnje dionika čijem će rješavanju doprinijeti projekt. Identificirani izazovi rješavat će se prvenstveno razvojem i promocijom inovativne turističke destinacije koja će povezati kulturnu baštinu putem vinskih cesta uz koje se nalaze spajanjem usluga i ponude iz oba sektora i njihovom integracijom (npr. izložbe vina u muzejima, kušaone u objektima kulturne baštine i sl.). Nova destinacija razvit će se kroz konzultacije sa samim dionicima područja kako bi se dobila realna i primjenjiva rješenja i time osigurala održivost. Za potpuni razvoj destinacije uložiti će se u atraktivnu posjetiteljsku infrastrukturu na odabranim lokalitetima baštine temeljenu na modernoj tehnologiji, razviti sustav praćenja posjetitelja te educirati dionici kako bi ojačali kapacitete za aktivno uključivanje i time se osigurao bottom-up pristup u prezentaciji i plasmanu destinacije i održivosti ponude. Na kraju, digitalizacijom destinacije i sveobuhvatnom promocijom osigurat će se potrebna vidljivost i privući brojni posjetitelji. Sinergijom rezultata projekta osigurava se atraktivna ponuda za posjetitelje, povećanje broja posjetitelja na lokalitetima kulturne baštine, ali i vinskim cestama što vodi povećanju prihoda za sve dionike, gospodarskom rastu regija i očuvanju baštine.

Akronim projekta: LIVING CASTLES (1.236.470,80 EUR EFRR)

Vodeći partner: Međimursko veleučilište u Čakovcu

Projektni partneri: Raziskovalno izobraževalno središće Dvorec Rakičan, Znanstveno-raziskovalno središće Bistra Ptuj , Razvojna agencija Savinjske regije d.o.o., Gradski muzej Varaždin , Muzej Međimurja Čakovec , Muzeji Hrvatskog Zagorja , Proteus d.o.o.

U središtu projekta »Living Castles« je očuvanje i vrednovanje ljetnikovaca/dvoraca kroz razvoj zajedničke prekogranične turističke ponude te integraciju inovativnih aktivnosti očuvanja i predstavljanja baštine. Glavna vodilja projekta će biti osnivanje zajedničke robne marke vezane za dvorce i ljetnikovce, koja će pomoći u boljoj prepoznatljivosti i promociji, s željom da se isti u zemlji i inozemstvu predstavljaju kao zajednički turistički proizvod po uzoru na dvorce južne Češke i bavarskih dvoraca. Gradovi će biti opremljeni zajedničkim pločama označavanja, provodit će se zajednička promocija te skupni tematski događaji, što će obogatiti stalnu ponudu. Dvorci su spomenički i kulturno zaštićeni objekti, zbog čega je njihova namjena često rigidno određena, pa su promjene teške i skupe. Projekt će posvetiti puno pažnje traženju rješenja kako s malim investicijama i modernom IKT opremom popuniti praznine i gradovima udahnuti novi život, a posjetiteljima bolje iskustvo. Tehnologija nam u današnje vrijeme omogućava da pomoću virtualnih naočala i drugih sučelja hodamo kroz dvorske hodnike i vidimo kako su se dvorci mijenjali kroz vrijeme. Hologramske projekcije omogućavaju da pred nama ožive povijesne osobe i mitološka bića; 3D projekcije zidovima udahnuju novu dimenziju. Spomenuta tehnologija je bilo još prije nekoliko godina nedostupna običnom korisniku kako zbog cijene tako zbog naprednih znanja potrebnih za korištenje. Danas je ta tehnologija slobodno dostupna i pristupačna. Prednost upotrebe iste je mogućnost promjene sadržaja, tj. mogućnost prilagodbe različitim ciljnim skupinama, što omogućava dinamičnu i raznoliku ponudu uz jednokratnu investiciju. Isto tako, prijenos i razmjena digitalizirane kulturne baštine (fotografije, slike, itd.) mnogo su jeftiniji i omogućavaju obogaćivanje stalnih muzejskih zbirki te promocijskih aktivnosti. Niz zajedničkih popratnih događaja i investicija u kulturnu baštinu ponudit će jedinstveno iskustvo života u dvorcu.

Akronim projekta: KAŠTELIR (1.203.872,84 EUR EFRR)

Vodeći partner: OBČINA KOMEN

Projektne partneri: OBČINA IZOLA, UNIVERZA V MARIBORU, INŠTITUT IRRIS za raziskave, razvoj in strategije družbe, kulture in okolja, ISTARSKA ŽUPANIJA, OPĆINA LANIŠČE, GRAD MALI LOŠINJ, JAVNA USTANOVA "PARK PRIRODE UČKA" , JAVNI ZAVOD KOMENSKI KRAS

Istra s Krasom, Čićarijom i Brkinima te dio Kvarnera dijele zajedničke prirodne značajke kao i zajedničku povijest. Tjekom neolitika i antike bilo je to gusto naseljeno i prijelazno područje, o čemu svjedoči iznenađujuća gustoća prapovijesnih gradina (zvanih i kašteljeri, kašteliri, zidine), danas gotovo potpuno zaboravljene kult. baštine područja koje dijele državne granice.

Projektom želimo obnoviti drevnu povezanost života ljudi s biljkama i predstaviti ju za suvremeno doba na način koji će služiti održivom turizmu i ekološkom upravljanju okolišem. Crvena nit projekta su ostaci gradina koje su se kod nas pojavile u brončanom, a procvat doživjele u željeznom dobu. Danas su obrasle grmljem i šumom. Iseljavanjem, zarastanjem, gubitkom tradicije i veza s drevnom prošlosti, gubi se i znanje o biljkama koje tu rastu i o njihovom korištenju. Stoga želimo obnoviti ta znanja, predstaviti i probuditi zanimanje turista, ali i mještana koji bi kroz turističke proizvode mogli (opet) stvarati tradicionalne proizvode prema starim metodama i receptima.

Glavni cilj projekta je aktivno očuvanje baštine od Krasa do Kvarnera uz razvoj inovativne održive prekogranične turističke ponude. Ključni rezultati projekta bit će:

- revitalizirane odabrane 4 gradine,
  - staza 'Kašteljeri od Krasa do Kvarnera',
  - centar za promociju gradina i tradic. korištenja biljaka (Čićarija) i info točke na odabranim gradinama,
  - botanika-popis korisnih biljaka s gradina i njihove okolice, genetska banka sjemena, terminol. rječnik i stručni priručnik za korištenje korisnih biljaka te kodeks za branje; arheobotanika – popis biljaka iz razdoblja prapov. gradina; etnobotanika – primjeri korištenja biljaka i proizvoda od biljaka; prikaz života na prapov. gradinama; 8 poučnih staza u okolici obrađene 4 gradine i predstavljanje pomoću IKT,
  - edukacija i izobrazba u vezi s gradinama,
- razvoj proizvoda održivog turizma za promociju baštine.

Rezultati će pridonijeti postizanju program. pokazatelja rezultata - povećanju broja posjetitelja kult. i prirodne baštine u program. području koja u većem dijelu program. područja još nije (dovoljno) razvijena. Najvažniji učinak projekta bit će podizanje svijesti ljudi o nužnosti očuvanja kult. baštine i prirode te povratak prirodi kroz upoznavanje, branje i uzgoj, preradu i konzum. korisnih biljaka. Ključni naglasak bit će stavljen na značaj održivih aktivnosti za razvoj ruralnih područja i prekograničnog turizma. Istodobno će projekt jačati i društveni život sela na projekt. području, doprinijeti njihovoj vidljivosti i povećati raznolikost turist. ponude na području od Krasa do Kvarnera. To će predstavljati važnu osnovu za poticanje povratka stanovništva koje se u prošlosti iselilo, uglavnom iz ekonomskih razloga. Revitalizirano područje postat će atraktivno i za naseljavanje novih stanovnika kojima je važan život u netaknutoj prirodi, prepunoj prirodnog i kultur. bogatstva.

Akronim projekta: VEZI NARAVE (2.170.821,80 EUR EFRR)

Vodeći partner: Občina Grosuplje

Projektni partneri: Občina Rogaška Slatina, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Javna ustanova Nacionalni park Risnjak, Grad Vrbovsko, Udruga Hyla, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Krapinsko-zagorske županije

Projekt VEZE PRIRODE predstavlja izazov očuvanja i obnove biološke raznolikosti za buduće generacije i podiže svijest o ulozi koju ima priroda za dobrobit ljudi. Za postizanje tog cilja, projekt će provesti aktivnosti koje će odgovoriti na: nedostatak zajedničkih, prekogranično usklađenih mjera za poboljšanje ciljnih vrsta koje su u lošem stanju, nedostatak međusektorske suradnje za uvođenje suvremenih, održivih metoda upravljanja prirodnim resursima i niska osviještenost o važnosti očuvanja prirode i koristi koje ima očuvana priroda na dugoročnu kvalitetu života i sprječavanje prirodnih rizika na području.

Glavni cilj projekta je osigurati održivost očuvanja i obnove ciljnih vrsta na zaštićenim područjima Natura 2000: Sutla, Kupa, NP Risnjak, Radensko polje i kanjon Kamačnik. Partnerska shema je izabrana na način da se vrste i za njih predviđene mjere za poboljšanje stanja očuvanja pojavljuju na usporedivim područjima u Sloveniji i u Hrvatskoj. Provedbom 5 programa mjera konkretnih demonstracijskih akcija u prirodi na ukupnoj površini od 3159 ha poboljšat ćemo stanje očuvanja vidre, jelenaka, hrastove strizibube, močvarne riđe, kiseličinog vatrenog plavca, vodozemaca. Ove izabrane karizmatične vrste odlična su platforma za komuniciranje vrijednosti prirode najširoj javnosti, zato će biti osnova za komuniciranje usluga ekosustava. Projekt želi uspostaviti održive strukture za dugoročno očuvanje biološke raznolikosti. Uključivanjem sudionika u provođenje mjera zaštite prirode i u razvoj te provođenje inovativnih sadržaja za interpretaciju prirode, projekt će zaštitu prirode i brigu o njoj približiti široj javnosti. Inovativan edukativni program će 190 pojedincima približiti prakse upravljanja područjem Natura 2000 i usluge ekosustava. Važan doprinos dugoročnom očuvanju prirode predstavljat će mreža točaka VEZE PRIRODE za osvještavanje o značenju prirode, s namjerom da se prikaže često nevidljiva povezanost ekosustava i čovjeka. Uspostavljeni će biti centri prirode Šica na Radenskom polju te Sutla u Rogaškoj Slatini, a na području prirodnog spomenika Zelenjak uz Sutlu i kanjona Kamačnik bit će uspostavljene interpretacijske dostupne točke. Uključiv i cjeloviti pristup očuvanju biološke raznolikosti predstavlja inovaciju na prekograničnom području. Projekt VEZE PRIRODE tako otvara nove prilike za postupnu i trajnu promjenu odnosa društva prema zaštiti i očuvanju prirode i prepoznavanju njezine ključne uloge za dobrobit budućih generacija.